

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

De Cantico Canticorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

bet postrema hæc sententia, ut quæ non modo tot Interpretum consensu, sed ratione etiam nitatur, cum credibilis sit, ut pote usitatus, Librum à se elaboratum nomine suo auctorem inscripsisse, quam alienum ei falso præfixisse) Zorobabelis esse Grotius mera conjectura probavit, putare se dicens *Pastorem*, qui *Verba sapientium per magistrorum consilium* collegisset: se ait undecimo commate postremi capitis, cum esse Zorobabelem; filium vero ipsius Abiudem, quem versu sequente alloquitur. Quæ cur ad Zorobabelem potius referat, quam ad Salathielem, aut Eliacimum, aut alium quemcunque de posteris eorum, causam prorsum nullam video. Cur autem Salomoni Librum eriperet, hoc habuit argumentum, quod in eo multa occurrant vocabula, quæ non alibi quam in Daniele, Esdra, & Chaldæis Interpretibus reperiuntur. Ego vero hanc peregrinarum vocum copiam à Salomone ipso provenire potuisse reor: nam cum Librum scripserit jam senex, ut Ebræi tradunt, & verisimile est, eo jam tempore mulierum extranearum, Ægyptiarum, Moabitidum, Ammonitidum, Idumæarum, Sidoniarum, & Hethæarum ingentem numerum Hierosolymam traduxerat, seseque ita illis permiserat, ut quæ pristinos illius ritus & avitam inquinarent religionem, mirum non sit patriam quoque ipsius loquelam corrupisse: ad quam rem quantum muliebris sexus valeat, quotidiana experientia compertum est. Ut omittam per mihi levem videri causam, quamobrem sacrorum Scriptorum patria aut ætas vocentur in dubium, cum novæ aliquæ & inusitatæ dictiones in iis occurrunt. Ac si nobis omnes puri & sinceri Ebræismi voces cognitæ sint, quas ex sola sanctæ Scripturæ lectione perspectas habere possumus, ac non sæpe pro peregrinis habeamus, quæ vernaculæ fuerunt ac gentilitiæ. Quot enim inter Ebræos vocabula fuisse putandum est, assiduo usu contrita, ac penitus domestica, quæ à sacris Scriptoribus nusquam adhibita sunt, quod eorum adhibendorum nulla se dederit occasio? Quod si ex illis unus aliquis voces ab aliis neglectas usurpaverit, ac eas deinde in Chaldæicis, si forte, aut Arabicis nanciscamur scriptionibus, meritone idcirco aut Chaldæum, aut Arabem dicemus Scriptorem, qui vulgo Judæus fuerit habitus; aut recentiorem, qui antiquus: num potius est ut dicamus voces illas cum Chaldæis aut Arabibus Judæos habuisse communes, quorum inter loquelas magnam affinitatem fuisse certum est? Ergo ut de Scriptoris ætate aut patria certius ex loquela arbitrium fieri possit, non voculæ sufficiunt aliquot, sed stilus, locutiones, & alienarum dictionum numerus, spectanda sunt. Atque hæc non de Ecclesiasticis solum libro, sed de reliquis etiam Voluminibus sacris dictum velim.

Quartum argumentum.
Ecclesi. 8. 2.

VI. Ad nostram opinionem labefactandam usurpari quoque potest istud è capite Ecclesiasticæ octavo: *Ego os regis observo*, quod de se Salomon profiteri non potuit, qui Rex fuit, nec ullum ipse Regem observandum habuit. Adhiberi hic posset Hieronymi expositio, non alium Regem quam Deum ipsum significari censentis. Verum omnino legendum: *observa*; sic enim Interpretes Septuaginta: *ὄρα βασιλείας φύλαξον*. *Os Regis observa*: ita & Thargum, & Syrus, & Arabs, & hunc subesse sensum admonet ipse Hieronymus. Quod autem Ebraica habent *אני אשׁר*, de nihilo est: nec enim id sibi vult, *Ego observo*, alioqui legendum foret, *אני אשר*, in Benoni, cum legatur, *אני אשר*, in Imperativo: *Ego observa*: hoc est, *Ego tibi precipio, ut observes*; nam accentus *אשׁר* indicat se jungendum esse *אני* à sequentibus.

Quintum argumentum.
Luth. Serm. Convival. De libr. Veter. & Novi Testam.

VII. Minime vero hic seria responsione refellere dignum est, quod de Ecclesiasticæ dixit Lutherus: *Ecclesiastes liber non est plenus; multa habet abrupta; neque ocreis, neque calcaribus indutus est; hoc est nullam habet perfectam sententiam: equitat in arundine longa, sicuti & ego, dum eram in monasterio. Quisquis enim animum attentum, Spiritus sancti gratia, luce, & afflatu implorato, ad eum legendum appulerit, nihil in eo salebrosium, nihil abruptum, nihil inane aut imperfectum, sed plena omnia & integra reperiet.*

DE CANTICO CANTICORUM.

I. *Disputatur de Auctore Cantici Canticorum. Variæ opiniones proponuntur. Salomoni adscribitur, ejusque probatur antiquitas.* II. *Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum.* III. *Secundum argumentum.* IV. *Tertium argumentum.* V. *Quartum argumentum.*

Disputatur de Auctore

I. **A**UCTOR Cantici canticorum, qui Salomon esse tam certis deprehenditur argumentis, & tanto scriptorum omnium consensu agnoscitur, in

dubium tamen à nonnullis vocatus est. Thalmudistæ Ezechia, ipsiusque familiaribus adscribunt, ut est in Baba bathra: quorum auctoritatem secutum conjicio R. Mosem Kimchi, aliosque, qui ab Isaia Propheta ex Canticis Salomonis excerptum illud fuisse suspicati sunt, ut pote qui inter Ezechia familiares censi possit. At Rabbinus recentioris ævi à Salomone scriptum esse statuunt, cum juvenili floreret ætate; quæ ætas amoribus magis dedita est; uti Proverbia cum grandior esset natu, Ecclesiasten cum jam consensisset, sicut à me paulo superius dictum est. Titulus quidem operis, cum in Ebraico exemplari, tum in Septuaginta Senum interpretatione, Salomonem auctorem indicat. Loquens inducitur Salomon cum Sulamitide, Sponsus cum Sponsa: quæ à Salomonis nomine Sulamitis nomen habet. Salomonem ipsum hæc scripsisse facile creditur, quem carminum, non quinque millia, ut scribunt Irenæus, & Synopsos Auctor, & Hieronymus, & ut habent quædam Vulgatæ Interpretationis editiones, sed quinque supra mille composuisse docent libri Regum; & quem in cantilenis, & proverbiiis, & comparationibus, & interpretationibus miratas esse terras Sirachides tradit. Reliquis autem absuntis, vel in Hierosolymitana clade & Babylónico exilio, vel aliis quibuscunque temporibus, hoc ab interitu servatum fuit, sive singulari Dei nutu, quod hoc egregio dramate suus erga Israëliticam gentem, vel erga humanam animam, vel Christi erga Ecclesiam amor exprimeretur; sive propter eximiam operis elegantiam, quæ talis est, nihil ut in eo genere simile Theocritus, aut Catullus elaborarint. Nam si quasdam similitudines ac translationes excipias paulo audaciores, ut est usus gentium illarum, consuetudini nostræ minus congruens, tot porro veneres, tot lepores, motus tam molles ac *αἰσθητικῆς*, tam expressas, tam decoras imagines rerum, tam aptam & convenientem colloquentibus personis Sponsi ac Sponsæ, & juvenum ac virginum choris orationem invenies, ut merito ab Ebraeis nobilissimum & eximium Canticum, & Canticorum Canticum appelletur. Quamobrem prudenter ab illis factum reor, cum viris solum jam ævo maturis Libelli hujus lectionem permiserunt; ne in lasciviam prona sponte sua adolescentium ætas, ad arcanos sensus minime penetrans, his illecebris ad amoris delicias invitaretur. Partim autem ex hac causa, partim ex operis brevitate evenisse puto, ut in sequentium ætatum Scriptoribus sacris vix ulla operis hujus vestigia appareant: sed ex iis quæ diximus satis perspicitur ipsius antiquitas, & ex eo præterea quod in præscum Canonem receptum est, & quod in interpretatione sua cum reliquis Voluminibus sanctis id complexi sunt Senes Septuaginta. Atque id ad institutum operis rationem satis superque est.

II. Cæterum ita offendit nonnullos amatorum hoc scriptiois genus, secretiora nuptiarum arcana, lenesque amantium sub noctem susurros aperte revelans, ut à Deo auctore profectum, & divino afflatu conscriptum plane negarent. Fuerunt in ea sententia præsci quidam Hæretici, quos Theodoretus & Philastrius commemorant; fuerunt deinde & Anabaptistæ, nec ab ea recessit Castalio. Verum ut Christianos Interpretes præteream, qui latentia illic mysteria pie & sagaciter fuerunt scrutati, ita de eo sensit Rabbinorum omnium doctissimus & sapientissimus Moses ben Maimon, & Mosè hoc antiquior Chaldaeus Paraphrastes, ut amatorii illius *ὁμοιωσῶν* specie, Dei erga dilectum sibi ac fidelem populum amorem significari affirmarint. Igitur Ebraei Philosophiam Ethicis, Physicis, ac Theologicis disciplinis contineri sciscunt: quas cum posteris Salomon tradere vellet, multis exposuisse libris, quorum plerique diuturnitate perierunt; ac Ethica quidem, libris Proverbiorum & Ecclesiastis, aliisque per Parabolas digestis; Physica vero, libris ad historiam plantarum & animalium pertinentibus; Theologica denique Cantico Canticorum. Id ipsis videtur persuasisse tertius liber Regum, quo inter lucubrations Salomonis *משלים*, *משורים*, & Disputationes de rebus physicis commemorantur. Persuasit fortasse & ipse Salomon, cum in libro Proverbiorum sapientiam se descripsisse tripliciter ait. At Christiani Interpretes Canticum Canticorum ad Theologiam uno consensu referentes, & Proverbiorum librum ad Ethicam, Ecclesiasten ad Physicam pertinere volunt. Multa in id argumentum differit Origenes, & Logica præterea, quæ cum reliquis conferta, connexaque est, à Salomone quoque libris iisdem traditam fuisse demonstrat: atque hinc Græcos Philosophos doctrinam suam quatuor in partes discrevisse; laudem inde ac gloriam, sic tanquam ex proprio invento, quærentes, quæ Salomoni inventori tota debebatur. Hunc locum transtulerunt Theodoretus & Hieronymus.

III. Quamvis autem Dei nomen in hoc Cantico nusquam extet, quod causatur aliqui, sub Sponsi tamen persona latere Deum ipsum dicimus; atque hic Salomonis nomen, Pacifici nimirum, & amato sibi populo pacem optantis & conciliantis, usurpare: nec magis Libri hujus auctoritati officere id posse, quam libro Esther, qualem habent Ebraei, in quo etsi nulla de Deo mentio est, opus tamen sancti Spiritus esse creditur.

Cantici Canticorum. Variæ opiniones proponuntur. Salomoni adscribitur, e jusque probatur ætate & antiquitas.

Iren. libr. 4. cap. 45. Hieron. Quest. Ebr. in 1. Reg. 3. Reg. 4. 32. Eccl. 47. 18.

Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum. Theodor. Præf. Epil. in Cantico. Philast. Hist. 131.

3. Reg. 4. 32. 33.

Prov. 22. 20.

Origen. Com. in Cantico.

Theod. Explan. in Cantico. Hieron. in Eccl. 1. 1.

Secundum argumentum.

Tertium argumentum.

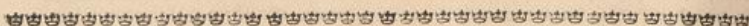
IV. Cur autem Ezechiae familiaribus id adscriperint Thalmudista, nullam aliam possum comminisci causam, quam quia libri Proverbiorum pars quaedam ab ipsis collecta est, ut supra diximus; & Ezechiae ipsi libri Ecclesiasticis compositionem iidem Thalmudista censuerunt esse adscribendam. Verum nemo non videt, à Proverbiis & Ecclesiaste ad Canticum quam sit ἀναλόγουτον πόρρωμα. Sin suspicetur aliquis, inde fortasse opinatos esse Thalmudistas, non Salomonis opus esse Canticum, sed Salomoni affectum, & ex ejus persona compositum, quod in Libri titulo nomini Salomonis, non ה' aut ה"י, quae notae sunt genitivi, sed ה, quae servit dativo, praefigatur: sciat ille traditum esse à Grammaticorum filiis, articulum ה, non dativum solum, sed genitivum etiam & accusativum aliquando notare. Ita capite primo libri primi Regum ה'י ה'י vertunt Septuaginta, & primo Malachiae capite, ה'י עקב vertunt iidem, & יאזבל. Sciat is quoque Psalmos qui initio praefixum habent ה'י ה'י, à praeis ipsis Rabbini Davidi auctori adscribi, ut observavi supra. Itaque hoc loco Cantici, Vulgata editio habet, Salomonis. Ita & Thargum, & Syrus, & Arabs.

1. Reg. 1. 3. Mal. 1. 2.

Quartum argumentum.

V. Hic ipse titulus, qui clarum Auctoris dat indicium, opere ipso recentior, & asciticus credi potest, quod pleraque vetustiorum scripta lemmatis titidem insignita sint, multo postquam ex Auctorum manibus exierunt. Verum is extat in Septuaginta Senum interpretatione: eundem agnovit Origenes: neque de eo aliter existimandum est ac de Psalmorum titulis, unde ipsorum Auctores certo cognoscuntur.

Orig. Comm. in Cantic.

DE LIBRO SAPIENTIAE.

I. Disputatur de Auctore libri Sapientiae. Salomoni adscribitur: II. ex cuius libris excerptum fuisse verisimile est, & à Philone seniore Graece redditum. III. Probatur ejus ἀρχαιότης & antiquitas. IV. Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum. V. Secundum argumentum.

Disputatur de Auctore libri Sapientiae. Salomoni adscribitur. Sap. 9. 7, 8.

I. F O E T U M quoque Salomonis esse librum Sapientiae multa persuadent: primum ipse titulus, qui in Graeca interpretatione, & Syriaca, & Arabica, & Salomonis nomen praefert: deinde magna Christianorum scriptorum pars, & Rabbini aliquot, qui Salomonem auctorem appellant: atque haec praeterea è capite nono Libri hujus, quae rem omnino evincunt: Tu elegisti me regem populo tuo, & iudicem filiorum tuorum & filiarum, & dixisti me aedificare Templum in monte sancto tuo, & in civitate habitationis tuae altare, similitudinem tabernaculi sancti tui, quod preparasti ab initio. Et alio loco: Disponam populos, & nationes mihi erunt subdite: timebunt me audientes reges horrendi. Tum: Puer autem eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam. Deinde: Adii Dominum, & deprecatus sum illum.... Deus patrum meorum.... da mihi sedium tuarum assidricem sapientiam. Et alibi: Disponam populum tuum iuste, & ero dignus sedium patris mei. Quae Salomoni, nec ulli praeterea, omnia conveniunt. Ad haec pleraque habet iste Liber, quorum consimilia in libro Proverbiorum reperias: praecipue vero de Sapientia eadem utrobique disputantur.

Sap. 2. 14, 15. Sap. 8. 19. Sap. 2. 21. & 9. 1, 4.

ex cuius libris excerptum fuisse verisimile est, & à Philone seniore Graece redditum.

II. Quanvis autem nunc Graece duntaxat scriptum extet primigenium operis hujus exemplar, nihilominus sententiae huic quam proponimus sua constat fides; ex Ebraico siquidem archetypo, vel conversum esse, vel collectum, pluribus indicis deprehenditur: nam & in eo Ebraismi occurrunt, & carmine adstrictum fuisse, perinde ut reliquos Salomonis libros, & Jobum, & Psalmos, nonnulli è Veteribus memoriae prodiderunt. Nunc autem cum prosa oratione scriptum Graece habeamus, hinc efficitur ea lingua, unde prodiit, versibus fuisse comprehensum. Nulla vero lingua, praeter Ebraicam, assignari alia potest. Testificatur quidem R. Moses ben Nachman se librum hunc Chaldaice scriptum vidisse: verum è Graeco conversum puto ab aliquo ordinis Rabbiorum, sodalibus suis gratificante, cum eos insigni hoc Salomonis opere carere noller, quod ספר הוכמתא רבתא דשלמה, Librum sapientiae magna Salomonis appellare solent. Nec à Salomone ipso Chaldaica lingua exaratum fuisse ausus est aperte asseverare R. Azarias: sed cum verba ipsa Nachmanidae adduceret in testimonium in libro Imre binah, conjectat Chaldaice à Salomone esse scriptum, in gratiam regis alicujus ad Orientem positi; אמ לא נעתק, si non sit conversus. Itaque disquirenti mihi scriptiois illius originem, id ad animum mihi verisimillimum occurrit, unam hanc fuisse ex plurimis sententiarum compilationibus ac eclogis, quas ex magno ethicorum ac gnomiorum Salomonis librorum numero produsse diximus; à viro pio

R. Mos. ben Nachm. Procl. Comm. in Pentat.

R. Azar. Imr. bin. cap. 19.